

MIX. ŞOLOXOV

PƏSKORI
Ə
BRIGADƏ

AZƏRNƏŞR
Bakı — 1934

Kitg—dihon sosinlisti

BIBLIOTEKƏJ ƏN SYFDƏ SƏR GYRDƏNIHO XUNDƏGOR

PƏSKORI Ə BRIGADƏ

**SƏRNƏ ƏZ ROMAN
„VƏBƏRDƏI XOMƏ ÇIGƏRƏ“**

AZƏRNƏSR

Boku — 1934

Ə savzəgəijə həjot pravlenijəj kolxoz bu sokit, ə mərəç ə pəsoj dihbən birənihorə xuno. Əz cyşməj pişnəi parslyjə cerepisəhoj bun hombor gərəm və torly tovdorənbu, ommo ə sojəj sarajho, ə duzə gijov hələm dullu byryt purə gurundə donhoj və qəfəijə-kovrə şajho.

Şunə zərə omorə, cihrət syzə gusbənd əz ləqəri, poisdəbu ə minçi həjot, lov gyrdə poj xyşdərə, ommo ə jon ju poisdə ə suqrə zani, ziring ədəbu kəşirə pyşduhorə sibrə pəşmlyjə, dədərə xuno, və-rələ.

! Ljybişkin dirəmo ə həjot suvor birə ə sər cyklə həjtol. Giroşdəngə əz jon saraj, u ə qəhrəvoz zə ə qəmciləvoz byzlələ, dənışirəbuho cumhorə byñ soxdə ə ju əz bu, gufdi:

— Həmmişə ty ə hyndyriho varafdə, bədə ryh! Furə əz unçol!

Qəhrly və qoşoqoboqly bu Ljybişkin. U həjsoxdə duz əz səhro nə darafdə ə xunəş, rafd ə loj pravlenijə. Ə pəsoj ləqərə bəjtolju, şuhundə-şuhundə ə gərdənju bəsdə omorə zingiləhorə, vəçəhundə nərme dym xyşdərə, vidovusdənbu nazukə pojje,

daj. Ə balaj Ljybişkin gyra bəjtol qədərsyz cyklə bu, jəhərhoj həsd dullu birənbu əz suqra zanihojuş zofru: muguigə, ki quzbirə suvorly, ə ovosunəho gufdirənihorə xuno, ədəjə bərdə cyklə həsblərə ə hərəj çobordə pojhoj xyşdə... Demka Uşakov, əz sər pilokonho dənışirəbuho ə Ljybişkin, ədəbu şori soxdə.

— Ty təhər Isus Xristosi, dirə omorəbuho ə Eruşoləim ə kul xər... Qədər syz xumnəil

— Ty xyşdənityni xər!—dəhdunə qiçi soxdə Ljybişkin, kynd omo ə kin pilokonho.

— Pojhərə səmə hyndyr gi, nəbugə ty ə uhorəvoz ədəjə xorirə xiş zərə!

Ljybişkin, çohob Demkərə nə dorə, dəhdı soxdə, pucund voçərə ə miçəhər, ə qəhrəvoz pyrşi:

— Davıdov inçoi?

— Inçoi. Nyşdi, moqbuli kəştrə tyrə nə diri gufdirə. Səlymyn ruzi nə xurdəni, nə hənçirə hə jə gofə ədəjə gufdirə: „ Əçəl i həzizə Pavlo Ljybişkin mə? Zindəgunimə u syz nisə giroşdə, və tovuşə dynjohiş ərimə həziz nisdil“

— Həri gənə gul Həri gul Mişışym irə ə sər zuhunty.

Demka jon dənışi ə qılmoç Ljybişkin, təm zə, Ljybişkin darafd ə xunə.

Davidov ə Razmetnovovoz və ə vəkilloj gyrdləməj dəlnəhorəvoz ənçəq həjsəhət varasdyt əri qəror soxdə pyrşyşə əz tovunəj vokurdəi jaslihoj həlli. Ljybişkin dənışi, tə dəlnəho vədarafdə,— kynd omo ə kin stol. Əz şəhl citiju, qəiş syz bəs-

də omoriho və ə sər xijəhoj kəməruju tuz nyşdə, buj əraq omorənbu, cyşmə və tuz.

— Omorəm mə əz brigadə...

— Əri cy omorəj?—Davidov çumund qoşhorə.

— Hiciş nisə vədirəmorə! Ə brigadəjmə ə çofə həmələ omorəniho domundət bisd həşd odomi, və ihorəş vojə nisdə əri kor soxdə, təmbəli soxdənyt... Hic ja illoç nisə ofdənyt əri əniho. Həjsəhət ə brigadəjmə ədəjə kor soxdənyt dvazdəh kutonho. Kutoncihorə ə guçəvoz kura soxdəm. Təhno Kondrat Majdannikov nargovə xuno ədəjə kor soxdə, ommo Akim Beşləbnov, Kruçenkov Samoxa jənəbugə i Atamancukov və uhonigə, həmməj ən iho—boləhi, və nə kutonciho! Muguigə hic ə hımyr işu ə kuton dəs nəzərət! Hər cydam bisdo kuton zərənyt. Jə vər rafdənyt, nyşdənyt əri poprus kəşirə, hic jə mynqış nigui ə işu.

— Cənd qədər kuton zərənit ruzju?

— Majdannikov və mə hərkimu sə corək zərənim, ommo iho... həmmişə hərki nim desjatin. Əgər içirə kuton zərimgə, ə pokrovkə¹ symərqəndil koşdəni miboşim.

Davidov gof nəsoxdə dym qələmədəşə zərəni ə sər stol, asda pyrşi:

— Həri, ty əri cy omorəj? Imu hərshoj cumtyrə pokunim gufdirə?—və qəhrly bərd—ovurd cumhorə.

Mujhoj tən Ljybişkin biz biz bisdo:

¹ Num mişid.

— Mə ə hərsəvoz nə omörəml Ty mərə odomiho di, kutonhorəş zijod sox, ommo uçirə zərifətho mə ty zyziş danysdənytl

— Zarifət soxdərə ty danysdəni, u rasdi, ommo korə gynçundə — gajkəj ty buşil İş brigadiril Rəhbəri soxdə nisə danysdə təmbəlhorəl Həlbət, ty rəhbəri soxdə nidani, intizom nədəbirəngə ə hərəşmul

— Ty urə of—intizoməl—bylynd soxd səs xyşdəərə ə əraq soxdə əz hyrş Ljybişkin. — Sər həməməj ən i kor unço — Atamancukovi. U həmmərə ədəjə qətməqəriş soxdə sər gyrdigə ty u murdalə, əri pərtovo dorə vədəşəndə, — u uhonigərəş ə posoj xyşdə mikəşy mədəbəry. Əz rasdəkiş, Semen Davidov, cy həci əxir, xəndysdəni ty əmə nə bugə? Ə çə voqunum mə u kələ mərde Şukarə? U qəliforə, qoq məhəndəlirə, ə boqca pojundə gərəgi nə cymy, ə çigəj gudil əri quşhorə səhmundə, ommo ty ovurdəj dəşəndəj urə ə brigadəjmə, kərt soxdəj ə sərmə, ə siganho molə xuno! Ə kominço həməlini u? Ə pəsoj rafdə — nisə danysdə, çulovciş birə nisə danysdə. Səs bəhəvcəini, nargovhoş urə inson hisob nisə soxdənytl, hic jəmisqoliş nisə tərsirənytl Gyrdəni əz voçə tə jə vərə rafdə — dəh gilə səmə ofdorəni. Goh pojvokuhorə bəsdə, goh dəgəşdəni, lynchorə vəşəndə zəvəro qur-qurihoj xyşdəərə vəşəndə¹. Dəlnoho nargovho hərzo soxdə, çuraj dəşəndənytl: „Şyqəm Şukar ofdoril.“ — və həmmələ jəki vidovunsdənytl əri tomoşə soxdə, cy-

¹ Şyqəm vəşəndə

darmə u, Şukar, şyqəm xyşdəre vokoşirə bəsdənigə. I bəhəmə kəmədijoi, ommo kor nisdil di imu urə əxir oşbaz norə birim əz tovnəj qurquriju, unçoş u həməlsyz və zijon kor vədirəmol Pih dorəbirim ə ju əri əhoş qəriş soxdə, ommo ju urə duramasiri, ommo hoşə şur mynykov soxdə və duşundə ə cyçirə cihorəvozigə qəriş... Həri, ə çə voqunum mə urə? — Ə zir sijəhə biqhoj Ljybişkin çingirə xuno ədəbu lərzirə lovhoju. U vəgyrdə qəmcilə, dono əzir qultuq xyşdə rang vəgyrdiho əz ərəq və cylkinə şəhl, — ə hoşirəvoz gufdi: — Vəgi mərə əz brigadiri, mərə də omu nə mundi əri votovusdə içirəhorə lap zibor mərə bərdət ə kor işurəvoz!

— Ty ihərə xyşdəre jətimə xuno mə burmun, fakt! Imu danyşdənim, kəj ty gərəg bisdogə əri vəgyrdə, ommo həjsəhət burə ə səhro, tə şohongum dvazdə ga bijo kuton zərə bijov. Ommo kuton nəzərigə — pəsədə qəhri məboş! Əz dy səhətigə bəqdo məş mijom, fəhm misoxum. Bura.

Ljybişkin ə zərbəvoz səxd soxd ə pəsoj xyşdə dəre, zuri-zuri furəmo əz pilokonho. Bəsədə omorəbuho əkin pilokonho bəjtol poisdəbu sər dullu. Ə bənəfsəjə cumhoju, diqhoj syrxiə xuno dəriho tov dorə cyşmə. Duzov soxdə birəhnəjə, gərm biriho jəhərə ə ofdo, Ljybişkin asdə vənışd. Demka Uşakov, oqçyndə cumhorə, oqirly xəbər vəgyrd!

— Ənbar kuton zərimi brigadəşmu hərməh Ljybişkin?

— Ə ty kor ci nə mundi...

— Əri-əri nə mundi... Qışmış misoxum tyra ə buksir, uməhəli ə imu kor mundi!

Ljybişkin carysda əsər jəhər, səxd gyrdə myşdə, gufdi:

— Ənçəq vədiboş! Mə tyra, çəfdə cunə qəlifo, cymhojtyrə həjəbo duz misoxumi! Ə pəsoj qofojty micarunum pəsdə ə çigəj puşovo rafdə pəsovo rafdəre xutə misoxum ə ty!

Demkə nəhləti soxdə tuf şənd;

— Həkim ofd omori! Ty jəbo kutoncihojtyrə xos sox, uho kuton zərə danyt..

Ljybişkin, muguigə ə atakə rafdənihorə xuno, corgum həj soxdə vədarafd əz dəvoza, ucmiş bisdo ə səhro. Hələm səs zingiləho ə gərdən dəj vəriho şinrə omorənbu əz dur, Davidov vədirəmo ə pilokonho, tərə-təhdi gufdi əz Demkə:

— Mə əri cənd ruzi ədəjə rafdənym ə dyjymyn brigadə, tyra ə çigəjmə çigəglr ədəjə hişdənym. Dəniş ə vokurdəihoj jasliho, kuməgi sox ə işu, səimyn brigadəre oves mədi, şinriri? Əgər jə domundəi ci bisdogə—zu bijo ras ə kimə. Varasiri? dəbəsd həsbə və gu ə Razmetov, ə lojmu həj soxdə bijov gufdirə. Mə ə xunə miboşum.

— Bəlkəm, mə ədomihojmurə vəgyrdə burajmgə ə səhro, ə kuməgi brigadəj Ljybişkin? — təkəlif soxd Demka, ommo Davidov çuhob, do gufdi:

— Gofho gufdirə ty! İşu xyşdənişu bijovt əz sər bərytl İni murajm, dymhoşurə xyrd misoxum, uməhəli uho joqin dijə ərimə nime-nime kuton nize-nytl... Dəbəsd!

Razmetov həj soxdə omo ə xunəj Davidoviho. Davidov dənışirəbu ə ju ə jon dərvoza, ə qultuq xysdə gyrdə jə buxcərə.

— Vənyş. I cyni, xurəg vəgyrdəj nəbugə? — ə xəndərəvoz pyrsl Razmetov.

— Şəhi-şovoli.

— Cy şəhi-şovol? Əri cy?

— Dəgişl ziriho.

— Əri cyni i ?

— Həri həjsox, əri cy vəpycirəj munda? Ziri şəhi-şovola vəgyrdəm əri dəgişi, subuç nəbəny guidirə, varasirə? Ədəjə ə brigadə rafdənym, fikir soxdəm əri poisdə unço tə kuton zərəre nə varasyt. Ləhəj tyərə gi, həjsox.

— Tyərə, cəşmiş birəniho hədotho nisdi? Cy soxdənini ty unço tə kuton nə varasy?

— Əri kuton zərə.

— Mişəni pravlenijərə muraj əri kuton zərə? Xubə fikir soxdəj tyş!

— Həj sox! Həj sox! — Davidov qoşqobooqly bisdo.

— Tyərə qəhr məjovgu! — Razmetov, sər gyrd əri qəhrkimsi birə — Ty əmə qondyrmiş sox: ty-syz unço ərəh nirav, jənəbugə cydam? Ty mijoj rəhbəri soxi, və nə ə pəsoj kuton buraj, ty — sərnyş kolxozi...

Davidov qəhrly carund cumhorə.

— Əri, hələml.. Vomux!.. Mə əvvəldən — kommunisdyr və pəsdə... fakt! Və pəsdə sərnyş kolxoz. Kuton zərərmə ədəjə puc birə, və mə inço midə-

nyšym mipojum?.. Həjsox, həjsox, gufdirənym ə tyl..

— Ə mə cynil.. Ommo ty, xisirəbitril

Razmetov zə qəmcilə ə həsb. Davidov əz nəxət-rəkiyə vidovusdəj həsb xijəhoj kəməru səxd rasi ə kəməh hərəbə; cərx hərəhə əjlodyrmış birəbitrə ə sər rəh, rafd ə səhro.

— Ty Davidov nadani ədəjə soxdə! Ty kor ən uhorə duzov sox, pəsdə vogord pəsoyo. I, biror, həçolbi nisdil, kuton zərə. Xubə rəhbər ə cəp niyə burav, u bijo ə fəhmğərirəvoz rəhbəri soxu; ini cy gufdirənymgə mə ə ty!

— Bihil tymunoş məsələhojtyrəl! Mə bijo uhorə xutə soxum əri kor soxdə və xutəş misoxum, faktl içirərə muguju rəhbərjətıl Ə əvvəli və ə səjymyn brigadəho varasdət symbylihorə, ommo inçə pəs kor mundət, vədibirənihorə xuno Ljybişkin əz sər bərdə nidany. Ommo ty hə gof tyrə ədəjə gufdirə: „Xubə rəhbər“ və uhonigə... Ty cy xundə ərimə? Ə gof tyrəvoz mə nədirəm xubə rəhbərcihorə? Uni xub, komiki ə domundəj ju xyşdəni ju burmunuho rəhəl! Və mə mijo burmunum cydarmə kor soxdə gərəgigəl!

— Ty əri ənuho dy kutonci mifyrSORigə əz əvvəli brigadə, xubtə mibisdo.

— Odomihorə? odomihorə əz çə vəgyrym? Həjsox, həjsox həril!

Xəjli rəh rafdyt gof nəsoxdə. Ə zəvər sər səhro, gyrdə puşoj çyşməyə, poisdəbu səxdə, xəsdəjə bulyt. Siprə bulutho kultəho birə vərfe xuno ədəbu

tov-tov dorə, omimo sijəhə buq səxd gurund pois-
dəbu nə çymysdə. Əz hərəluqhoj bulut vədibirənbu
ranglyjə rigazhoj cyşmə.

Səhro dumon gyrdə əz sojəj bulutho, dənişirəbu
poisdə ə voruş. Kulok zərə ə sər rəh əjlondyrmiş
soxdənbu sutunə xuno vəbərde tuzə. Əz kulok ədə-
bu omorə buxor voruş, əz jə minutigə bəqdo, asdə
rixd tək-tək voruş. Tov-tovijə, xinikə dyqhoj voruş
tihi bisdo ə sər tuz rəh, birə kultə-kultə malədləho.
Şinrə omo şiviş soxdəj suslikho və quşho. Ə du-
runda zimi ərzyni əz zofru kulok zərə, biz-biz birə
poisdəbyryt, səs soxdə. Ə səhro pur bisdo səshoj
porinə xyşgə bujanho. Lap ə zir dumon, gyrdə ə
lov soxdə qənəthoj xyşdərəvoz əvirə, ədəbu par
zərə ə loj vostok qiloq. Həjobo zərə birənqinə;
və qiloq qər zərə həjəbo gunilərə xuno furəmo
zofruvo. Jə dəqdəqə — həmmə tovuş do ə rigazhoj
cyşmərəvoz — u tov do syfd zərə moşqol ləmbəi
lyp zərənihorə xuno; şinrə omo cydarmə əz səs
qənət zərəju burranigə əvirə, omimo, hələm omorə
nə rasirə bu tə xorl həci pənçoh saçen birəni, qil-
loq jon dorə duz poisd, zə ə qənəthorə, və həjəbo
ə jə kələ zərbəvoz zə grom-grom.

Əz dur vədi bisdo çigəj dyjymyn brigadə, umə-
həl Razmetov dirəngə ə puşo rəhişu omorəniho
obomirə. U əz rəh nisə omorənbu, çəsdə əz sər
təpəlho, kimi məhəl vidəyusdənbu kələ mərde xuno.
Razmetov həjsoxd həsbə ə loj ju və əz dur şinoxd
kələ mərd Şukar gufdirə. Əz həmmə təhər-tuhurho
vədi bu, ki əsər Şukar kor omori gufdirə... U kynd
omimo ə sər rəh. Mujhoj sərju vəxsirəbu əz voruş,

ə tara ruşhoju, və ə qoşhoju xəsd vogosirəbu duşundə ərzy. Rang Şukar bu zərdov, tərsundə omorə, və Davidov fikir soxd, ki, „ə brigadə jə kor biri gufdirə!“

— Cy xəbəri həci? — pyrsi u.

— Əz mərg ə guçəvoz virixdəm! — ox kəşi Şukar. — Voisdənbu işurə kyşyt...

— Ki?

— Ljybişkin və uhonigə.

— Əri naz işu... əz tovnəj hoş biri kor... Mə, tob nədorym... ommo Ljybişkin vəgurdə kordərə, vido-vusd ə pəsəjmə... əgər mə ujoq nibisdorumgə — həlbəhəl midəmundum ə zir kordəl Hə həci mybyr— çyryml..

— Bura ə dih, pəsdə fəhm misoxim, — bujruq do Davidov, rəhət ox kəşirə.

Əzi nim səhət puşo ə dyjymyn brigadə i kor birəbu: kələ mərd Şukar dişur soxdə hoşə, fikir soxd əri xuşholi ofdo ə puşoj. brigadə, və əz şo-honguməvuz rafdə ə dih, xisl unço, və səbəhmundə vəgyrdə əz xunə tumorə, ə rəh ə omorəki ə loj brigadə darafd ə xərmən Krasnokutov, zihisdəniho lap ə qiroq dih, giroşdə əz capar və dyzdə xuno pəhni bisdo ə jon xərej çapyrho. Plan Şukar qə-dər syz bu əsant: qərəvul soxdə kərgə, əsdələj gyrdə jurə və sər jurə burra, pəsdə ovurdə duşundə hoş kərgi və ə urəvoz səmə bəlkəm xuş omo ju ə puşoj brigadə. U dəgəşdə nəfəsə jəvoş soxdə, ə kyndi nim səhət, ommo kərgəho, muguigə əz qəhr, ədəbyryt pəs-pəs soxdə ə jolojgəj capar, ə jon ça-

pyrho. omorərəş fikir nişə soxdənyt. Uməhəli kələ mərd Şukar sər gyrdəni jəvoşləj əri ogol zərə: „Şip, şip, şip, şip!.. Dy-dy, dy-dy-dy-dy!“ — ogol zərənbu asdaləj, ommo ju ə təhər çənəvər pəhni birəbu ə posoj çapyrho. PİRƏ Krasnokutov voqifəlrəxuno poisdəbu ə kyndihoj xərmən. U şinirə asdəjə səsə ogol zərəniho kərghorə, nyşd ə pəsoj çapar... Kərgho bovorinly kynd omoryt əki xərej çapyrho, və hə jəbo Krasnokutov miviny, cydarmə dəs kinigə, vədirəmorə əz pəsoj çopyrho gyrd əz lyng kərg. Şukar tasund kərgə, tərə-təhdi ədəbu voqundə ə tumorə, həjəbo şinovusd: „Kərgləho dyzdirə?“ — və vini əz pəsoj çapar vəxyşdə tik poisdəi Krasnokutovə. İçirə sərsu bisdo Şukar, ofdo əz dəs ju tumorə, vəgyrdə kyləhə cəndqədər muqomış nisdigə ruz əxəjr bu soxd: „Səbəhty əxəj bu, Afanasij Petroviç!“ — Ə xudo şykyr, — çohob do u, — Kərgləhorə gyrdəj?“ — „İni-ini! Ədəjə dirənym: kərglə! jə racə parləho vəri, tob dorəş nə danysdym. Bihil, mugum, gyrym, viny əz kyndi, i cyçirə çənəvərigə? Jə dəvr ədəjə zihisdənym içirə myhyçyzə nə dirəbyrym!“.

həməl Şukar əz sər nə rafd, və Krasnokutov əxir ju burri. „Durgu məgu, pİRƏ əxtə! Kərghorə əz tumorə fəhm nişə soxdənyt! Əgərdə vəgi, əri gərəgibu tyrə əri dyzdirə? „Və Şukar əgərdə vəgyrdə gufdi, — ki jərə voisdəni brigədəj kutoncihoj xyşdərə qunooq soxu ə hoş kərgi. Əri məhtəli ju, Krasnokutov hic jə gofiş qərişui nə gufdi, və ənçəq məsləhət no: „Əri kutonciho həməl mijov, i gynoh nisdi. Ty sər jəkirə burraj, dəni ə tumorə,

gənəş zijodtəş jakigəş gu, irə nəh, inigərə, xoja nisa soxdənihorə, kəkyl vərirə... Əz jə kərg əri brigadə hinqər niduşuni. Gi zu boş, virəhdi əz inço,— nəbugə xudo ty dur soxoş—kələ zən danysdgə şiviş mənəny, uməhəli kor mə nə tyni usol mubu“!

Şukar qədərsyz razi birə əz i kor, gyrd dyjymyn kərgəş, zuri-zuri rafd. Əqəd dy səhət i omo rasi ə kor soxdə omorəniho çigə, tə Ljybişkin əz dih vogəşdə dyşi sə bədrə hov gyrdəniho tijon, ədəbu vəçəsdə dyşirə ərzy və tikəhoj kərgəho çəjlə soxdəbu ə sər hoş ryqənə. Hoş dyşi qədər syz xub əncəq təhno dylpəso buho Şukar əz i kor bu, u hovə ovurdəbu əz bilə, ə kəmi çigəhoj ruj hov kəçəriş vəbu. U dylpəsoiş giroşd: həmməjəki ə iştohovoz xurdyt hoşə və təhrif doryt, və xyşdəni brigadir Ljybişkin gufdirəş gutdi: „Ə hymyrməş mə nə xurdəm içirə ləzətlyjə hoşə! Kələ soq boşi tyrə, kələbəbə, əz numnəj həmməj brigadə!“

Tijon zu tihi bisdo. Lap ziringhoşu sər gyrdyt əri vəcirə lap əz dorun tijon xəsdihə və tikəhoj guşdə. Hə əi vəxd jə vəqifoı bisdo komikl puzmiş soxdəho ə hymyrylq barəsi oşbazi Şukarə... Ljybişkin vəgyrdə jə tikə guşdə, ədəbu ələhə kynd ovurdə, həjəbo pəjund və rangju zərdov zə.

— İcyni həciəxi?—ə qəhrəvoz pyrsi u əz Şukar, hyndyr vəgyrdə ə buz əngyşdhorvoz jətikə siprə çigəj guşdə.

— Parduşju, bijo bu,—əlxoin çəhəb do kələ mərd Şukar.

Sifət Ljybişkin jəvoş-jəvoş kovu bisdo əz qəhr.

— Par-du-şi? həri dənış inço, oş-bazzz!— hərəj soxd u.

— Ox, həzizihojmə!— hərəj jəki əz zənho.— Ə u qərməqho vəril..

— Ty cy xundə, moxulə!— çurajzə ə sər zən kələ mərə Şukar. Ə parduşho qərməqho və birə bəgəm? Ty əz zir jubkəjty gərd of urə!

U şənd ə qiroq ləqərə, xub fəhm soxd: ədəs Ljybişkin dəbu jə nərmə əsəqu, ə əxirju vəri nazukə pərdələ və qərməqləho...

— Biroru! çurajzə lərzə lərz Akim Besləbnov.— İmu bəqə xurdəjm!..

İni, inço sər gyrd qətməqərişi, jəki əz dilokovo soxdoniho zənho ə boçəhəvoz vəxyşd, ləhərə gyrd ədəsəvəz, pəhni bisdo ə pəsəj budkə. Kondrat Majdannikov, dənışi ə məhtəlirəvoz dənışirə cumhoj Şukar, ofdorə ə sər kəməş şəqəqə zərə xəndysd, ə guçəvoz gufdi: oj, zənləhol Xorundi işmirə! Unqədə dilakovo nisə gyrdənbuho mərədhərə, kuməgi soxdyt ə ju. Ommo Akim Besləbnv, həjb kəşirə əz xəndə ə qəhrəvoz gufdi: „İhərə xəndə nibul? Kufdo gərəgi nəvl şukarirə“!..

— Əz çə mijo otdony bəq ətizon? ə məhtəlirəvoz pyrsi Ljybişkin.

— U həvə əxi əz bilə ovurdə, diyə fəhm nəsoxdı..

— Kuk səg! Pirə kofdar!.. Cy xorundəj ty ə imul?— hərəj soxd Aksinka. Hə jəbo pərtovo do bodijəj hoş ədəsju dəbuhərə əsər Şukar!

Sər gyrd kələ hərəj-hərəj. Zənho həmməj jəki kura birə gyrdyt əz ruşhoj Şukar, nə dəniştrə ə bo-çəhhoj Şukar:

— Jəkəm poit! i bəq nisdı valla bəq nisdı!

— Cyni nəbugə i?!—hyršly birə pursi Ak-sinkə.

— I—ocuq vədini: I ə işmi bəhəm vədini!—hərəkət soxd əri furmundə ə həmələhərəvoz Şukar.

Ljybişkin do əju i „ocuqə“ osqurə əri xurdə, komirəki Şukar nəh soxd. Bəlkəm hə ə irəvoz i ixdi-lot kutəh birə morasd əgər Şukar pəsoju ovurdə nigufdigə:

— Tara dymho! Jybkəvəriyə qəlifohol Ə sifət odomiş dəs zərənyt, diyə niyə varasirənytki, i əz i çanajə bəqho nisdı, və illohki ustrisəil

— Cy-y-y-y?!—məhtəl mundut zənho.

— Ustrisə, ədəjə gufdirənym ə işmu ə zuhun urusi! Bəq—murdali, ommo ə ustrisə təmizə xu dəril Jəki əz odomihojmu ə kyhnə zəmonə əri xyş-dəni general Fillimonov gufdirəniho ə dənşiki qul-luq soxdənbu u ixdilot soxdənbu, ki general ihorə hələm ə naşdovi sadi-sadi mufubərd! Lap ə kykho rişahojurəvoz muxurd! Ustrisərə ə çəngol dəzərə—mufubərd. İşmu əz çə danusdənit hələm, ki i əz nəvl ən uho nisdı gufdirə? Generalho təslix soxdət, və məş bəlkəm, ə—həmələvoz əri nuxoruş işmu, nadanho, dəşəndəbyrym, əri lazətly birə...

Inço Ljybişkin tob nə do: vəgyrd ədəp kəmçəj mysirə, ə poj vəxyşdə, əçurajəvoz gufdi:

Generalho? Əri nuxoruş... Mə qirmizinə partizany, ty mərə guşd bəqi xorundə, komi generalı... xorundə?

Ə puşoj cum Şukar həci omo muguigə ə dəs Ljy-bişkin kordə dəri, və u dir nəsoxdə vəxyşd dijə ə pəso puşo nədənişirə vidovusd...

Davidov həmməj ən ihorə danyisd ənçəq ə brigadə omorəngə, şukarə rəh soxdəngə, hişd Razmetovə həj soxdə həsbə-və zu omoryt rasi ə brigadə. Voruş hələmiş ədəbu omorəəsər səhro. Əz loj Gremucij Lod tə durə həvyz, əniməj asmu vədibu ranglyjə komunə. Ə brigadə briniho çigə jəkiə nəbu. Soq boşi gufdirə əz Razmetov, Davidov rafd ə kuton zərə omorəniho kyndə çigə. Ə unço vəkəndə omorə, ommo kulonci—Akim Besxlebov,—təmbəli soxdə əri rafdə ə məmzyl, dəgəşdəbu ə coləki, sər xyşdəre dəgyrdə ə pusdirəvoz və cumhoju ə xov varafdəbu əz səs dəqhoj voruş. Davidov xəbər soxd jurə.

— Əricy kuton nisə zərə?

Akim vojəsyz vəxyşd, tənkeş kəşirə, gufdi:

— Ə voruş həməl nijov kuton zərə, hərməh Davidov. Bəgəm u əty məhlym nisdı? Nargov—traktor nisdı. Hərgoj jəkəmləj cərm gərdən ənu tari birə—həlbəhəl lərbə mubu dijə ə kor həməl nijov. Rasdi, rasdi! dirəngə Davidov bovorin syz dənişiri gufdirə ə ju, və məsləhət no. Xubtə mibisdo əgər ty rafdə u qucihorə çəjlə misoxdigə. Əz səbəhəvoz Kondrat Majdannikov ə Atamancukov həlovo biri mundə... Həjsəhət hyçət ən uho ə sər ən i vəri. Kondrat gufdirəni vəkə nargovhorə, ommo Atamancukov gufdirəni; „Ə həjvonhojmə dəs maras, nə bugə

sərtyrə cəx misoxum"... Uho əz jəxənhøj jəki gyrdət!

Davidov mivvyny əz dur rasdəkiş cynigə ə çəng uxşəş zərə: Majdanikov, muguigə şuşkərə xuno gyrdi ədəjə voçohundə şovorin ovunirə, ommo hyn-dyrə Atamancukov ə jə dəsevoz hyldodorənbu jurə əz nargovho, və jədəsigərə səxd myşd gyrdə gyrdəbu ə pəsəoj kəməx xyşdə. Təretəhdi rafdə unço, Davidov əz dur hərəj soxd:

— I cyni həci?

— Cydam həci, Davidov! Voruç ədəjə omorə, ommo i ədəjə xiş zərə! Ə içirəsevoz i gərdən nargovhorə xərəb misoxu, Mə ədəjə gufdirənym: vəkə, tə voruş poisdə, ommo i mərə ədəjə vəşmərdə: „Kor ty nisdı"! Dijə kor kini? kuk səg, kər kini şəhitu?— hərəj dəşənd Majdanikov, carysdə ə loj Atamancukov vəgyrdə əsərju şovorinə.

Əz korho vədi birənihorə xuno, iho vəpicirət ə jəki: zir cum Majdannikov kovuni, ommo Atamancuk jəxən şəjju toxi və əz cirə omorə cənəjuş ədəjə xun omorə.

— Ə kolxoz zarali zərə nihilyml— Davidovə dirəngə Majdannikov hərəj soxdə.— U gufdirəni: „Nargovho ən mə nisdı, ən kolxozi"! Əgənər ən kolxozigə cərmişurəş vəkə? Dur poj əz nargovho zivunkor!

— Ty əmə — bujruq mədil Zərəş ixdijor nisdı tyrəl Nə bugə inqədə məgosunum əty! Mə bijo qədəre kuton zənym, ommo ty əmə ədəjə məşət birəl buqoz gyrdərə xuno gufdi rangrafdə Ataman-

cukov gəşdə ə dəsavoz jəxən şəirə, hərəkət soxdə əri dəzərə.

— Ə voruş həməl mijovmi kuton zərə?—pyrsi əz ju Davidov, ə gof soxdəki vosdo əz dəş Majdannikov şovorinə dəşənd jurə ə zir poj,

Cumhoj Atamancukov əz qəhr xu vəclərbu munda, Çumundə nazukə gərdən xyşdəre gufdi:

— Əri xozainho həməl nišov, ommo ə kolxoz gərəgi...

— Cydam „gərəgi“?

— Həlbət, plan bəhəm soxdə voisdəl Voj voruş, voj nə voruş, ommo kuton zərə gərəki, Omorə kuton nə zərigə—Ljybişkin ruza muburu.

— Ulləho gofləhoi... Di, ty qədərə bəhəm soxdəj?

— Danysdəmho qədər kuton zərəm! Həjobo Majdannikov gufdil

Jə corək desjatin kuton zəril Jəgilə dənış nargovhoj ənirə: ə syrghoju dəş ty nirasyl Pəsdə cydam kuton zəri? Kəş burajm, Davidov! viniş.— Ugyrd əz tara qul paltuj Davidov bərd jurə əri burmundə; ini qəror soxdəbirim sə vəşok nim kəmtə luqondirə əri kuton nə zərə, ommo i cydam zəri? pəjmun ty xyşdəni ty!

Davidov qyz dirə, dono əngyşdhorə ə nərme çigəj xori. Əz kuton zərə omorə çigə tə ruj xori dy vəşuk zljodtə nibisdo luqondi ju.

— I kuton zərəl? I xorirə xorusdəi, və nə kuton zərəl Mərə hələm səbəh munda voisdənbu əri içirə kor kufdə urə. Həmmə vərhərəş gəşdiho, həmmərə jəçirə xir-xit kəşril

Həri inço bijol Ə tyrəvozum, fakt!—hərojə Davidov Atamancukovə, vojəsyz vəkəndənbuho nargovhorə.

U kohli, təhi nəsoxdə kynd omo.

— Cy ty həci... İçirə kuton zərə? firəh vokurdə ləhərə asdə pyrsi Davidov.

— İşmurə cydam voisdənbu həşd vərşok vəkəndə?—Atamancukov ə qəhrəvoz vəgyrdə kyləhə əz təmliz birə omorə sər xyşdə, sər zə:—Soqboşit! İşmi xyşdənişmu vəkənit luqondtə! Ə sər ləhə həmməjmu, ə idorəhorə xuno, ommo ə kor hiciş nisdil! İmurə həci voisdəni, tozə, zivunkorə, əz kolxoz piş soxdə vədəkinim,—hырşləmiş birə gufdi Davidov.—Vədəkyrdəş, mədəkinim!

— Təkəlif soxit! Mə xyşdənimə madaram! Mə—nifri soxdə nisdym, ə ihərə ərişmu soq hymyrmərə əri puc soxdə... Həmmə quvot mərə dorə, əri cynigə nisə danysdənyml—və rafd, fit zərə-zərə, əloj-məzyl.

Şohongum, həmmə brigadə kura birəngə ə məmzyl, Davidov gufdi:

— Norənym ə puşoj brigadə pyrsyş: cydam birə voisdə ə uçirə durgunə kolxozirəvoz, komiki furdəndəniho kolxozə və hykymət sovetə—ə çigəj sə vərşok nim luqondi kuton zərə jə vərşok nim bəşəqəj nisə zərəniho, puc xosdəniho xorirə? Cydam birə voisdə əu odomirəvoz, komiki danysdə-danysdə voisdəni kyşy nargovhorə, kor soxdə əzir voruş, ommo xubə bəhəmə ruz niməj qədərə bəşəqəj nisə soxdəniho?

— Piş soxdə vədəkyrdə!— gufdi Ljybişkin.

Hlonoməjljürə gyrdyt zənho.

— Içirə zivunkorə-kolxozi dəri ə hərəşmu. Ini ul—Davidov nuşu do Atamancukovə, nyşdəbuho əsər dişləj hərəbə.—Brigadə həmmə hisdi. Norənym pyrşyşə ə səs: kini əri vodəkurdə zivunkorə və təm-bələ Atamancukovə?

Əz bisdhof—əri vadəkurdə dəs vəgyrdyt bisd sə. Davilov hisob soxdə, pəsdə, xyşgə təhər gufdi əz Atamancukov:

— Bura. Ty izmu kolxozi nisdı, fakt! Əz ja saligə bəqdo mivinin; əgər duzətmiş bisdorigə, məgirim duborə. Izmu hərməhho, guş vənıt mərə ja kutəhə viçiblyə gofi əkişmu. Əsloh həmməşmu usol kor soxdənıt. Qjədər, syz zobu! Qjədər jəkiş əz Majdanikov nəbugə bəşqəj, nisə bəhəm soxdə. I həjblyə fakti, hərməhho, dyjymyn brigadə! Ə içirə korsodərəvoz həjəbo marajm ə sijəhə təxdə, hə həcu xyşg miboşim momunim əju! Ə kolkoz ə num Stalin hisdiho.

— Həjəbo içirə bışəhriho! Mişo əz kykindən və-kəndə bijov içirə korə!

— Qjədər syz gurundə norməil Nargovho nisə kəşirənyt,— gufdi Aktim Besxlebov.

— Qjuvot nirav? ən Nargovho? U durguni! Əricy həcungə nargovhoj Majdanikov kəşirə? Mə ədəjə poisdənym ə brigadəşmu, vəgyrdənym nargovhoj Atamancukovə və muburmunum ə işmu zindəjə məsələ, ki ruzju mubu kuton zərə gufdirə ja ga və illoh ja ga ja corəkiş.

— Əh, Davidov, həməldanity! xəndysdə—xəndysdə gufdi Kuçenkov, gyrdə əz siprə ruşhəj xyş-

də.— Ə nargovhoj Atamancukovoz syrghoj sadanəş mubu vängəsdəl Ə uhorəvoz jə ga məş kuton mizərym...

— Ə nargovhoj tyrəvoz ty kyton zərə nidani?

— Hic ə hymyrməş nəhl!

— Xub bijo dəgiş soxim! Ty ən Atamancukovə vəgi mə ən tyrəl Boşgu?

— Həri sinəmiş soxim,—fiki soxdə, rasdəkiş və ə hitjotirəvoz çohob do Kruçənkov.

Şəvə Davidov girovund əlxoin syz. U xisi ə budkəj səhroi, hərə-hərə xəbər mibisdo, goh əz səs hovu kulok zərənbuho ə bun budkə, goh əz xiniki niməşəvi, dirəmorənbuho əz zir nəm biriho palty əz voruş, gohigə əz kəkho, əz əzirju dəşəndə omo-riho pusdi vərəi...

Puşoj səbəhi xəbər soxd jurə Kondrat Majdanikov. Kondrat həməj brigadərə vəxyzund əsər pəj. Davidov vədirəmo əz budkə. Ə taraf cysmə qərq birəniho loh hələm jə kəmləj tor ədəbu tovuş dorə asdarəho, tirkomurə xuno məng syrə xuno tov dorə vobu ə hovo. Davidov şuşd rujjə, vəgyrdə həvə əz çolə, və Kondrat pəisdəbu ə kinju və, moqbul ə ləhə donorə buz zərdkimsijə biqhoj xys-dərə, gufdi:

— Ə jəruz jə desjatin zijodtə —i ənbarə kori... Di ty qədərsyz zijodi gufdiri, hərməh Davidov? Mənə tyni bijobur nəboşimgə xəjli hynəri...

— Həmmə ə dəs imu dəri, həmmə ən imunil Əri cy tarsirə ty, nadan? dyldo jurə Davidov ommo əri xysdə fikir soxd: „Mymyrym əsər kuton, ommo bəhəm misoxum! Şəv ə tovuş fanərəvoz kuton mi-

zənym, qərəzki jə desjatin jə corəkə mizənym, jə-
çirəjgə həməl niyov. Bijoburtni əz həmmə klass fə-
hləho“...

Tə Davidov ruj xyşdəre pokurdə ə bəl ruj şəini-
rəvoz, Kondrat nargovhoj hərduşurə dəbəsd, gufdi;

— Kəş burajml

Əzir səs cərxhoj kuton Kondrat andyrmiş soxd ə
Davidov binəlyjə hiqərhoj dəhsalinəj kuton zərəihorə
ə nargovhorəvoz.

— Xubə kutonə imu hisob soxdənim sakkovskirə.
Ini zobu mibisdo əgər imu məgyrdimgə aksajskirə,
cəndqədər kor dəri əz sakkovski tə ul İçirə gyn-
çolənmiş i nisd i urə İmu qəror soxdəjm əri kuton
zərə içirəj əri hərki burranim jə məzrə, pəsdə kor
soxdənim ə sərju. Syfdə Besxlebov, Atamancukov,
Kuçenkov,— və Ljybişkiniş ə işurəvoz quşmiş birə,—
sərgyrdə byryt əri kuton zərə dy ə pəs-pəsoj jəki.
„Əgər ən imu kolxoz i,— gufdirənbyryt,— həci birə
bəqdo kutonhorə dy ə pəsoj jəki mijo hərzo soxdə
bijov“. Həjsoxdyt. Ənçəq dirənym mə — kor həci
əz sər nirov... Puşoi kuton poisdənigə uhonigəş
joqin, bijo poju. Əgər puşoi jonboki kuton zəgə
uhonigəş corəsyziş bisdogə bijə jon buravt. Mə hə-
roj-həroj soxdym, „Jə mərə mugum ə puşo dəkinit,
jənəbugə əri hərki çəjlə-çəjlə bəxş soxim xori əri
kuton zərə“. İnçə Ljybişkin əsər ofdo, varasiki içirə
kuton zərə həməl niyov gufdirə. Soxdə kor jəkiş
vədi nisə birənbi. Bəxs soxdim imu məzrə məzrə,
mə rafdym əz kişu, imohoj dəh ocko puşo dorə-
nym i qəlifohorəl Hər məzrəjmu-jə desjatini, sadi
şasd soçin — durazi vəri və pazdəhigə firəhiju.

— Ə firəhunəj hər vər əricy kuton zərə nisë omorə? — dənışirə ə kuton zərə omorə çigə, pyrşi Davidov.

— Ini əz i səbəbi; guim durazi vərə rafdi varasdi ty, nargovhoro həjšoxdə həcinovo, içirəi? Əgər jonboki əjlondyrmiş soxdigə, uməhəli joqin gərdənhoşurə jara misoxi, və — əxir nargovho dorə mijov, dijə nargov həməli nibu! Unəgyrə micaruni kutonə jə pazdəh saçen tihi hərzo misoxi pəsdə ū gənə murav, ommo sə cor çyfd nargovhorə həcu əjlondyrmiş dorə həməl mijov bəgəm? Ihorə ə çərgə poisdanihorə xuno hə ə jəloj çəp bijo çary, nəzərə çigə nədomunu gufdirə! Unəgyrə kələ vərhoş ə nargovəvoz kuton zərəki vəgyrdə həməl nisë omorə. Ommo əri traktor cənd qədər vər duraztə bisdo unqədər rəhətini. Dimə əri ty şəkyl kəşym — və Kondrat, pəsdə, ə buz cubuqəvoz riz kəşi.

İnço guim, cor desjatini suzməsəl. Duraziju — sadı şasd saçen, ommo firəhunəju — şasd. Ini mə ədəjə kuton zərənym durazi vərə, viniş əgər mə jə desjatinərə kuton zərənymgə, mərə gərəg birəni xomə çigə pazdəh saçen ə molhorə əjlondyrmiş soxdə, əgənər cor desjatinigə şasd saçen sarf nisdi? Varasiri? Vəxd nəhoqi puc birə...

— Varasiry. Ty irə lap duz nuşu dori.

— Ty hic kuton zərəjmi?

— Nəh biror, nə ofdori. Ə kutonəvoz həci jəkəm şinoxym, ommo ə jurəvoz əri kor soxdə nisë danysdənym. Ty əmə burmun, mə marasym.

— Mə həjsəhət əri ty gynçunym kutonə, jəkəm

ə tyrəvoziş mijom, pəsdə ty xyşdəniy ə rəh mi-
bəri.

Kondrat gynçund kuton Davidovə, no əri sə
vəşok nim luqondi, və ərəh ratdəki varasund
ə ju:

— Həri sər girim əri kuton zərə, və tyş mivini:
əgər əri nargovho gurund bisdogə, uməhəli irə
mupucuni jə odorot nim. Imu urə boconok gufdi-
rənim: viniş, u ə çəjlə soxdəniho zənçil vəri, və u
zənçiligə kor soxdəniho nisdı. Mupucuni ty boco-
nəkə və lemex jəkəm duzov mubu, murav jon və
məgyry ə firəhi nə ə həmməj həşd dujməju, ənçəq
şəş dujmə və uməhəli əri nargovho suktə mubu.
Hə həj soxl! Həj, həjl.. Insof məsox, hərməh Davi-
dov! Çylovgir Davidov—çohilə kuk həj soxd, və
nargovho xub kəşiryt. Davidov jəkəm tərsə-tərs
gyrd əz ruckəho, rafid ə pəsoj kuton, təhm soxdə,
cydarmə durranigə kordəj kuton və sijəhə ryqəniyə
kəsəghoj xok, carysdəniyə jon boki, xovəlyjə çəhə
xuno.

Ə əxir vər varasdəngə Məjdannikov vidovusdə
omo gufdi ə Davidov.

— Kutonə ni ə jon, bihil u jon burav, ty urə
təmiz nəsoxi gufdirə, viniş həcil—U dəgərdund
ə sər rasdi qul, no kutonə „ə sər perə“, ə həcirə-
voz ləhəj kuton əz xyşdə təmiz bisdo əz malad.—
—Ini içirə gərəgil—Kondrat carundə kutonə, loy
xəndə gufdi.—Inçoş texnikə gərəgil Əgər ninorigə
kutonə „ə sər perə“, uməhəli tə nargovho carysdə
ty mijosdi təmiz soxdə maladhərə. Həjšhət kutonty
muguigə bəhəm şuşdəi, və ty midani ə sər poj

ə fəriqətlirəvoz jə poprus dəkyrdəş. Hər il u duraz soxd ə loj Davidov kişərə, pucund poprus, ə sərəvoz burmund nargovhoj xyşdəre:

— Fəhm sox həri cytarmə zənmə kor soxdəniğəl Kuton gynçundə omorəi, kimi məhəlho bəşqəj nisə vadirofdorə, u təhnəş kuton zərə əz sər mibəry.

— U çulovci zən tyni? — pyrsi Davidov.

— Zən mənə. Ə urəvoz xub kor soxdə birə. Kimi məhəlho tyndiş gof soxdigə əjurəvoz qəhri nisə birə, omorə qəhri ci bisdogə, uş ənçəq təşəv... Şəv borışmiş birənlm rafdə,—hərcyş bisdo ən jəkinim...

Kondrat xəndə lov soxdə firəh lyng norə rafdə.

Tə nun naşdovirə xurdə Davidov kuton zə jə corək desjatin. U voje syz xurd hoşə—dənişirə kəj muxurugo nargovhoş, cum zə Kondratə:

— Sər girim?

— Mə hozurym. Anjutkə, həj sox nargovhorə!

Və gənə—xir ə pəsoj xir—carusdəni burra omorə ə kordəj kutonəvoz, sad salinə əpressovoz şişirə omorə xok, vərəfdə zəvəro parysdənyt. Buj sijəhə xok zindərə xuno və şirini. Cyşmə hələm ə zəvər və, ommo əz dyjymyn nargavho edəjə dor birə əz ərəq ranglyjə çərmju... Puşoj şohongum pojhoj Davidov dord do zərə cəkməhoju, dord do şidraj kəməryuş. Ofdorə-ofdorə, pəjmund məzrəj. xyşdəre və xəndə varafd lovhoju, əz tuz sijəhi biriho: kuton zərə omori ə jəruz jə desjatin jə vər.

— Həri, cəndaqədər voxorundəj?—ə ryxşəndirəvoz xəbor vəgyrd Kuçenkov, uməhəl Davidov, əz

xori kaşıra-kaşıra pojhore, kynd omorəngə ə mə-
mzyl.

— Cəndqəder mubu ə fikir tyrəvoz?

— Nim desjatin əz dəs vədəşəndəj?

— Nəh, murdal, jə desjatin jə vər! Kuçenkov, zərə ruqənə ə burra çigəj poj xyşdə əz dənduhoj molə, ləngysdə-ləngysdə, rafd ərl pəjmunda soxdə kor Davidovə... Əz nimsəhətigə bəqdo, ə qərənluqi, vəgoşdə, nyşd durta əz hətoş.

— Əri cy təm zərəj poisdə, Kuçenkov? — xəbər vəgyrd Davidov.

— Pojmə dord dorə... gof gərəg nisdi, kuton zərəj... — Corə syz çohob dorə dəgəşd ə jon hətoş, kaşıra əsər xyşdə paltoj xyşdərə.

— Sovusdə omo ə ləhəjty? dijə ləqləqi nisoxi ki? — xəndysd Kondrat, ommo Kuçenkov təm zə, muguigə nə şinovusdərə xuno.

Davidov dəgəşd ə jon budkə, səxd soxdə cumhore. Əz hətoş ədəbu omorə buj xokistər. hətoşləmiş gyrdəbu kunhoj pojhoyu əz raħrafdə, pojhju dord dərənbu hə voisdənbu jurə çigəhojurə dəgiş soxu gufdirə. Həttə dəgəşdə, ə puşoj cumhoju muguigə ədəjə giroşdə şarə xuno sijhə xok; siprə ləhəj lemex voxorundə ə luqondi xori carund sijhə xokə... jəkəm muguigə sər giç xurdə diləkovoş gyrd jurə, Davidov cumhorə vokurdə, gufdi əz Kondrat:

— Xov nisë omorə? — çohob do u.

— Cynigə sər ədəjə giç xurdə, ə puşoj cumhojmə — əz kuton vadirəmorə xokho omorə...

— U, hēdot hēmmiṣā hēcūni,—ā sēs Kondrat šinrā omo dylsuxdēniṣā xāndējā sojēdī.—Soq ruz ā zir pojho dēniširēni ēz. u gič xurdā sār. Ommo inčo buxor xori tēmizi, ēz u illoh piṣoniš mubu odomi. Ty, Davidov, sēbēh ēzir pojho unqēdār mēdēniš hārā-hārā ā jonhoš dēniš...

Imiṣāv ā Davidov kori nēsōxd hēnč gyrdāj kākho, nē hiršināj hēsbo, nē sēshoj suruj qozhoj cull, ā šāvxiṣi nyšdētho ā sēhro,—mēitē xuno xisi. Pu-šoj sēbēh xēbār birē, mivyny kynd omorēnihorā ā jon budkē, dopucundā xyšdārā ā qobo Kondratē.

— Ty ēčā biri hēci?—xovoly, sārā tik gyrdā xēbār vāgyr Davidov.

— Nargovhoj mēnā-tytirā qārēvul soxdā byrym... Xub xurdēt hējvonho, ā loj dārā hēj soxdām uho-rā, qēdār syz xubā gijov vāri unčo...

Buqoz gyrdā omorā sēs Kondrat jāvoš jāvoš dur birē šinrā nē omo... Davidov nē šinovusd ēxiri kēlmāj gofhojurā: xov šiširā jurā vāngēsd sārjurā ēsār nēmyš biriho pusdi ēz šēj.

Sēbēhimi Davidov kuton zā jā desjatin dy vārā, Ljybiškin —duz jā desjatīnā, Kučenkov —desjatin kēmālē, vā lap bixēbār ēri hēmmešu ā ēvvelī čigē vēdirēmo Antip Lrac, tē imohoj dobuho ā dēsdāj pēsmundēgorho, ēri ryxšēndi Davidov numnorēbuho „sysquvotē komandā“. U kor soxdēnbu ā lēqārā nargovhoj Titkovēvoz, pišnēiho ixdilot soxdēngā ki cēndqēdār kuton zēri gufdirā, ju hic gof nē soxd: ci xurdā bēqdo zēnju kor soxdēnbuho ējurēvoz čulovci, ēdēbu xorundā nargovhoj xyšdārē ēz bēl

paltal xyşdə, dəkyrdə unço şəş gyränkə rasirəniho ə nargovho jəm, ommo Antip, mundə tikəho, luqohj nurəş əz xurəg mundəhorə kura soxdə dəkyrd ə bəl zən xyşdə—əri xurəg nargovho. Ljybişkin dirə irə xəndysd:

— Moşalla, Antip!

— Nəvl imuş, pəs mundəniho nisdil! — çohob do ə kələgədirəvoz Irac. Cəndqədəriş bisdogə kəşiri: tə şohongum jə dəsjatin jə corək bisdo kuton zərə ju.

Ommo nişonoly həjsoxdə nargovhorə ə məmzyl Kəndrat Majdannikov ə pyrsyş Davidov: „cəndqədəri tə şoboş?“ — çohob do: „jə vər kəmtəi əz jəkinim. Di həri jə poprusluq tomboku... əz pişnəirəvəz nə kəşirəm...“—və dənışı ə Davidov dəgəşdə, ommo ə şorə cumhorəvoz.

Əz iho bəqdo həttə torik birə Davidov çəhm soxd korhorə:

— Bəhs sosialisti, hərməhhoj dyjymyn brigadə, ə imu lov biri qədər syz-xub! Qədərho vəgyrdə omori vərzyşly. Əri kuton zərəi brigadə əz numnəj pravlenijəj kolxoz gufdirənym soqboşi bolşeviki! Imu əz pəskori, həzizə hərməhho, ədəjə vədirəmorənim, fakt! Və cydarmə ni vədirojım, əgər ə həqiqəti subit soxdə omorigə bəhəm soxdə birəni gufdirə qədərə? Əlohijə soqboşi hərməh Majdannikovə, cynki u—hisdi həqiqətə udarnik!

Zəno şuşdyt qobhorə, kutonciho dəgəşdyt əri xisirə, nargovhorə həjsoxdyt əri xorundə. Cumhoj Kəndrat ə xov varafdəbu, uməhəl zənju bəl

pusdira vokoşira diramoranga a kiju, hyldodora az qabyrqaju, pyrşi:

— Kondraş, Davidov tyra hyrmatly soxd... tahirif dorera xuno bisdo... va cynl axir—udarnik?

Kondrat anbara gilaho şınrəbu i gofa, ommo varasunda jura nise danysdambu. „Əz Davidov pyrşira voisdə!“—jə kəmləj fikir soxd. Ommo andyrmiş nə soxdə a zən xyşdə, həjb omo jura, hyrmat ju miofdonu gufdira, unəgyra varasund, ju varasirərə xuno:

— Udarnik? Əj, tyra cygujum ovomə dəlnə! Udarnik? Həm... i... cydam varasunda andyrmiş soxum a ty? İni, suz məsəl, a tyfəng dəri jə ci, pustan gunilərə lov soxdəniho,—urəş udarnik gufdira. Ə tyfəng i ci—ən binəlyini, usyz nişəni gunlərə... Həmcun a kolxoziş: udarnik hisdi lap qədərsyza voçiblyə ci, varasiri? İmohojlə, xis burə məşət məboş a mə!

Çarüdəgər: İ. Xanuxov

Redaktor: Jy. Semjonov

Texredaktor və korrektor: X. Mərdəxəyev

İstehsalata verilmiş 20/VI 1934. Çapa imzalanmış 23/IX 1934 Çap
İstisi 1^{1/2}. Kağız formatı 72×110^{1/8}. Bir çap İstində getmiş hyru-
fal 39836 Baş Mətsuat myüdürlüyü Mynvəkilliyi № 6649. Azərəcə
№ 152/61. Tiraz 1000. Sıfariş № 3782; Azərəcə mətbəəsində na-
sıbdı, 26-lar adına „Kitab sarajı“, Bakı, Əil Bəjramov kycəsi.

МИХ. ШОЛОХОВ
В БРИГАДЕ ПРОРЫВ

На татском языке

